

ผลของอัตราส่วนน้ำตาล และกะทิต่อคุณภาพทางกายภาพ และประสาทสัมผัส
ของข้าวเหนียวมูนเพื่อสุขภาพ

The effect of sugar and coconut milk to physicochemical properties and sensory
evaluation of sticky rice of the health

เกศรินทร์ เพ็ชรรัตน์
ธนภพ โสตรโยม
ดวงรัตน์ แซ่ตั้ง
นพพร สกุลยืนยงสุข
น้อมจิตต์ สุธิบุตร
วรลักษณ์ ปัญญาธิพิงศ์
ศุภักษร มาแสวง
จิราภัทร โอทอง
สาวิณี เพียรชำนาญ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ผลของอัตราส่วนน้ำตาล และกะทิต่อคุณภาพทางกายภาพ และประสาทสัมผัส ของข้าวเหนียวมูนเพื่อสุขภาพ

เกศรินทร์ เพ็ชรรัตน์ ธนภพ โสทรโยม ดวงรัตน์ แซ่ตั้ง นพพร สกุลยืนยงสุข น้อมจิตต์ สุธิบุตร
วรลักษณ์ ปัญญาธิพิงศ์ ศุภักษร มาแสวง จิราภัทร โอทอง สาวิณี เพียรชำนาญ

บทคัดย่อ

จากศึกษาปริมาณกะทิ : น้ำตาลทราย (กรัม) พบว่าข้าวเหนียวมูนที่อัตราส่วนน้ำตาลทรายต่อสารให้ความหวาน ที่ 50 : 50 มาทำการวัดค่าคุณภาพทางกายภาพ และประสาทสัมผัสของข้าวเหนียวมูน เมื่อนำไปทำข้าวเหนียวมูน ข้าวเหนียวมีลักษณะร่วนไม่เกาะติดกัน ทำใช้สารให้ความหวานเพื่อทดแทนน้ำตาลที่ระดับ 50 เปอร์เซ็นต์ ทำให้ปริมาณของแข็งที่ละลายในน้ำ 68 °Brix มี ค่าความสว่าง (L*) เท่ากับ 39.40 ± 0.30 ค่าสีแดง (a*) เท่ากับ 7.39 ± 0.95 ค่าสีเหลือง (b*) เท่ากับ 4.98 ± 0.59 และค่า pH เท่ากับ 3.92 ± 0.78 ผลจากการใช้สารให้ความหวานเพิ่มขึ้นมีผลทำให้ค่าความสว่างลดลง และส่งผลให้ค่าเนื้อสัมผัสของข้าวเหนียวมูนแน่นเนื้อเพิ่มมากขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และนำข้าวเหนียวมูน มาศึกษากะทิ : น้ำตาลทราย (กรัม) พบว่า ทำให้ปริมาณของแข็งที่ละลายในน้ำ 62 °Brix มี ค่าความสว่าง (L*) เท่ากับ 49.30 ± 0.30 ค่าสีแดง (a*) เท่ากับ 6.74 ± 0.95 ค่าสีเหลือง (b*) เท่ากับ 5.98 ± 0.59 ผลจากการใช้กะทิลดลงมีผลทำให้ค่าความสว่างเพิ่มขึ้น และส่งผลให้ค่าเนื้อสัมผัสของข้าวเหนียวมูนแน่นเนื้อเพิ่มมากขึ้น ผู้บริโภคมีความชอบโดยรวมอยู่ในระดับชอบปานกลาง คิดเป็น 65 เปอร์เซ็นต์ ข้าวเหนียวมูนที่ได้มีคะแนนความชอบเฉลี่ยทุกด้านสูงสุดอยู่ในระดับชอบมาก ผู้บริโภคให้การยอมรับผลิตภัณฑ์ร้อยละ 86 และจะซื้อผลิตภัณฑ์ร้อยละ 86 โดยให้ราคา 120 บาท

คำสำคัญ: ข้าวเหนียวมูน สารให้ความหวาน น้ำตาล กะทิ และคุณภาพทางกายภาพ

The effect of sugar and coconut milk to physicochemical properties and sensory evaluation of sticky rice of the health

Kasarin Pedcharat, Thanapop Soteyome, Duangrat Saetang, Nopporn Sakulyunyongsuk Nomjit Suteebut, Woralak Panyathitipong, Supuksorn Masavang, Jirapat Othong, Sawinee Peanchamnan

Abstract

In the study of the amount of coconut milk: sugar (grams), we determined the physical quality and sensory properties of sticky rice using the ratio of sugar to sweetener at 50:50, the resulted in crumbly and non-sticky sticky rice. Consequently, a 50 percent sweetener was added to replace the sugar, resulting in a 68 Brix solids concentration in the water, a brightness value (L^*) of 39.40 ± 0.30 , a red value (a^*) of 7.39 ± 0.95 , a yellow value (b^*) of 4.98 ± 0.59 , and a pH value of 3.92 ± 0.78 . The use of additional sweeteners resulted in a decrease in brightness, which in turn caused the texture value of sticky rice to change quickly and become denser. And bring glutinous rice to investigate coconut milk: sugar (gram) determined that the quantity of solids dissolved in water at 62 0Brix has a brightness value (L^*) of 49.30 ± 0.30 , a red value (a^*) of 6.74 ± 0.95 , and a yellow value (b^*) of 5.98 ± 0.59 . The utilization of less coconut milk led to an increase in the brightness value and a denser texture of the glutinous rice. Moderate liking is the aggregate liking level of consumers, which accounts for 65 percent. The glutinous rice that was obtained has the highest average liking score in all aspects, indicating a high liking level. 86 percent of consumers accept the product, and 8694 percent plan to purchase it at a price of 120 baht.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ ประสบความสำเร็จได้ด้วยดี ต้องขอขอบคุณ นักศึกษาปริญญาตรี และ อาจารย์คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ที่มีส่วนช่วยในเรื่องของการประเมินผลทางประสาทสัมผัสในงานวิจัยเรื่องนี้

คณะผู้วิจัยหวังว่า โครงการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และประชาชนทั่วไป โดยสามารถนำกรรมวิธีการผลิตข้าวเหนียวมุลลดน้ำตาลใช้สารให้ความหวานทดแทนมาใช้ในการผลิตที่ สะดวก ง่ายขึ้น และคุณค่าทางโภชนาการที่เหมาะสมให้แก่ผู้บริโภคที่ใส่ใจสุขภาพ โดยสามารถนำไป เพิ่มมูลค่าพัฒนาผลิตภัณฑ์รับประทานกับผลไม้ที่เหมาะสม หากเกิดการผิดพลาดประการใดผู้วิจัย น้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพประกอบ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	11
บทที่ 4 ผลการวิจัย	14
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	22
บรรณานุกรม	23
ภาคผนวก	24

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
2.1 ส่วนประกอบของเมล็ดข้าว	5
4.1 ภาพข้าวเหนียวมูน	20

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 คุณค่าทางอาหารของข้าวเหนียวที่รับประทานได้ 100 กรัม	4
4.1 แสดงการวิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพของข้าวเหนียวมูน	14
4.2 แสดงลักษณะการรากฏและค่าเฉลี่ยของคะแนนความชอบข้าวเหนียวมูน	15
4.3 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนความชอบด้านต่าง ๆ ของข้าวเหนียวมูน	15
4.4 แสดงผลการวิเคราะห์คุณภาพทางกายภาพ เคมี และจุลินทรีย์	17
4.5 แสดงผลการทดสอบการยอมรับของผู้บริโภค	18

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

จากผลการสำรวจของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ผู้สูงอายุ 1 ใน 4 จะมีปัญหาด้านสุขภาพ เนื่องจากเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจเกิดอารมณ์เศร้าซึม หรือแม้กระทั่งปัญหาการเบื่ออาหาร เนื่องจากรับรู้รสชาติอาหารด้อยลง การเลือกรับประทานอาหารโดยไม่คำนึงถึงประเภทที่หลากหลาย และความครบถ้วนของสารอาหารที่ควรได้รับ คือไม่ควรได้รับน้อยเกินไป ซึ่งผู้สูงอายุต่างชื่นชอบรสชาติหวานของขนมหวาน โดยจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องจะพบว่า ผู้สูงอายุที่อายุมากกว่า 70 ปีขึ้นไปจะชอบรสหวานมากขึ้น เช่น ขนมหวานไทยต่าง ๆ เค้ก ไอศกรีม หวานเย็นต่าง ๆ สาเหตุที่ผู้สูงอายุชื่นชอบขนมหวานเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ได้แก่ ต่อมรับรสที่รับรสชาติต่าง ๆ ลดลง จากเดิมที่เรามีต่อมรับรสประมาณ 10,000 -15,000 ต่อมรับรส แต่พออายุเข้าสู่ช่วง 70 ปีต่อมรับรสจะลดลง 2 ใน 3 ของต่อมรับรสทั้งหมด จึงทำให้กินอะไรก็ไม่อร่อย และรสหวานเป็นรสชาติที่เด่นชัดและ สาเหตุที่เป็นตัวเร่งให้เกิดการเสื่อมของต่อมรับรส เช่น ยา หรือโรคบางโรค เช่น โรคความจำเสื่อมหรืออัลไซเมอร์ซึ่งเป็นโรคเกี่ยวกับระบบประสาทและสมอง เชื่อมโยงให้ระบบประสาทความรู้สึกต่าง ๆ

โรคอ้วนเป็นประเด็นปัญหาสำคัญของโลกรวมทั้งในประเทศไทย เห็นได้จากปริมาณผู้ป่วยของโรคอ้วนที่เพิ่มมากขึ้น องค์การอนามัยโลกได้รายงานในกลุ่มประชากรอายุ 20 ปีขึ้นไป 1.5 ล้านคนมีน้ำหนักเกินโดยผู้ชายมากกว่า 200 ล้านคน ผู้หญิงมากกว่า 300 ล้านคน เป็นโรคอ้วน หรือ 1 ใน 10 ของประชากรโลกที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไปเป็นโรคอ้วน และจะเสียชีวิตจากภาวะน้ำหนัก เกินและโรคอ้วนอย่างน้อย 2 – 8 ล้านคน/ปี และพบว่าภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วน เป็นปัจจัยเสี่ยง ที่สำคัญของสาเหตุการตายของประชากรและเกิดโรคเรื้อรัง โดยร้อยละ 44 ของผู้ป่วยเบาหวาน ร้อยละ 23 ของผู้ป่วยโรคหัวใจ และร้อยละ 7 – 41 ของผู้ป่วยมะเร็ง มีปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ คือ ภาวะการมีน้ำหนักเกินและโรคอ้วน (WHO, 2011 อ้างถึงใน นฤมล ตรีเพชรศรีอุไร และเดช เกตุฉ่ำ, 2554) และ องค์การอนามัยโลกได้ประกาศไว้ในปี 2547 ว่าภาวะโภชนาการเกินกำลัง มีการ ระบาด โดยเฉพาะในกลุ่มเด็ก ซึ่งเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของโลก และพบว่ากว่า 300 ล้านคนทั่วโลก กำลังเผชิญกับปัญหาโรคอ้วนและมากกว่า 1,000 ล้านคน อยู่ในภาวะน้ำหนักเกิน (นริสสา, 2554) โดยที่มีปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องกับน้ำหนักที่เพิ่มขึ้น เช่น ความเครียด การทำงาน การออกกำลังกายที่ลดลง อาหารที่มีพลังงานสูง

ผู้วิจัยจึงนำปัญหาข้าวเหนียวมูนเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่นิยม สามารถทำขายเพื่อสร้างรายได้ เนื่องจากทำง่าย รับประทานได้ง่าย รับประทานได้กับผลิตภัณฑ์หลากหลาย มีรสชาติอร่อย สามารถชูความเป็นเอกลักษณ์ ยังคงรสชาติหวานที่ผู้บริโภคทั่วไปชื่นชอบแต่ไม่รักประทานจำนวนมากเพราะมีปริมาณน้ำตาล และไขมันสูงมาศึกษาด้วยความรู้ทางคหกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การอาหารที่ทางคณะมีความชำนาญ มีองค์ความรู้ และมีผู้เชี่ยวชาญที่เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาขนมหวานเพื่อสุขภาพ โดยเลือกขนมหวานอย่างข้าวเหนียวมูนมาพัฒนาเป็นข้าวเหนียวมูนให้มีส่วนผสมที่ดีต่อสุขภาพของผู้รักสุขภาพ เช่น การใช้สารให้ความหวานทดแทนน้ำตาล การใช้กะทิธัญพืชทดแทนกะทิผง เป็นการเพิ่มมูลค่าแก่ผลิตภัณฑ์ และเพิ่มประโยชน์ให้กับขนมหวานไทยได้อีกทางหนึ่งด้วย

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 ศึกษาผลของอัตราส่วนของน้ำตาลและกะทิต่อคุณภาพของข้าวเหนียวมูน
- 1.2.2 ทดสอบการยอมรับของผู้บริโภคต่อข้าวเหนียวมูนเพื่อสุขภาพ

1.3 ขอบเขต

- 1.3.1 นำสารให้ความหวานคือ หญ้าหวานกับซูคราโลส มาทดแทนน้ำตาลทรายในการผลิตข้าวเหนียวมูน
- 1.3.2 กะทิธัญพืช มาทดแทนกะทิในการผลิตข้าวเหนียวมูน
- 1.3.3 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาทดสอบชิม คือ กลุ่มผู้สูงอายุ
- 1.3.4 จากนั้นทำการวิเคราะห์คุณภาพทางกายภาพ เคมีจุลินทรีย์ และทางประสาทสัมผัส

1.4 วิธีดำเนินงานวิจัย

- 1.4.1 ศึกษาสูตรพื้นฐานของข้าวเหนียวมูน
- 1.4.2 ศึกษาอัตราส่วนของน้ำตาลและกะทิในข้าวเหนียวมูน
- 1.4.3 ศึกษาการยอมรับของผู้บริโภคที่มีต่อข้าวเหนียวมูนเพื่อสุขภาพ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 ทราบแนวทางในการทำข้าวเหนียวมูนที่ดีต่อสุขภาพมากขึ้น
- 1.5.2 สามารถลดปริมาณน้ำตาลในข้าวเหนียวมูนให้ได้มากที่สุด
- 1.5.3 สามารถนำหลักการการนำไปใช้กับขนมหรือผลิตภัณฑ์อาหารอย่างอื่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้าวเหนียว

ข้าวเหนียว (*Oryza sativa* var. *glutinosa*) มีลักษณะทางกายภาพตรงข้ามกับข้าวเจ้า คือ ข้าวสารจะมีสีขาวขุ่นเมื่อผ่านการนึ่งให้สุกเมล็ดจะมีสีใส ส่วนข้าวเจ้าจะมีสีขาวใสเมื่อผ่านการ หุงต้ม จะมีสีขาวขุ่น องค์ประกอบทางเคมีของเมล็ดข้าวเหนียวส่วนใหญ่เป็นคาร์โบไฮเดรตประเภทแป้ง ประกอบด้วยอะไมโลเพกตินเกือบทั้งหมด (99-100%) ทำให้ข้าวมีความเหนียวนุ่ม จับตัวติดแน่น เหนียวติดมือ ส่วนข้าวเจ้าจะมีอะไมโลส เป็นองค์ประกอบหลัก และมีอะไมโลเพกตินในปริมาณเพียงเล็กน้อย (พัดชา, 2560)

2.1.1 สายพันธุ์ข้าวเหนียว

กรมการข้าว (2559) พันธุ์ข้าวเหนียวมี 2 สี ได้แก่สีขาวและสีดำ ข้าวเหนียวดำ ไม่นิยมรับประทานเป็นข้าวหลักเหมือนกับข้าวเหนียวขาว และข้าวเจ้า เพราะเมล็ดข้าวมีสีม่วงดำ และเนื้อเมล็ดค่อนข้างแข็ง เคี้ยวละเอียดยากกว่า แต่นิยมรับประทานในรูปของขนมหวานมากกว่าข้าวอื่นๆ

2.1.1.1 ข้าวเหนียวสายพันธุ์เขี้ยววู ได้จากการปรับปรุงพันธุ์โดยใช้รังสีชักนำให้เกิดการกลายพันธุ์โดยรังสีแกมมาปริมาณ 20 กิโลเรด อบเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวมะลิ 105 แล้วนำมาปลูกคัดเลือกที่สถานีทดลองข้าวบางเขนและสถานีทดลองข้าวพิมาย จากการคัดเลือกได้ข้าวเหนียวหลายสายพันธุ์ในข้าวช่วงที่ 2 นำไปปลูกคัดเลือกจนอยู่ตัวได้สายพันธุ์ที่ประเทศไทยค้นคว้าได้โดยใช้วิธีชักนำพันธุ์พืชให้เปลี่ยนกรรมพันธุ์โดยใช้รังสี

2.1.1.2 ข้าวเหนียวสายพันธุ์สันป่าตอง 1 เป็นข้าวเหนียวไวต่อช่วงแสง ด้านทาน โรคใบจุดสีน้ำตาลและค่อนข้างต้านทานโรคไหม้ ปลูกได้ทั้งภาคเหนือตอนบนและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1.1.3 ข้าวเหนียวสายพันธุ์สกลนคร เป็นข้าวเหนียวไม่ไวต่อช่วงแสง ปลูกได้ทั้งในสภาพนาดอน นาชลประทาน และสภาพไร่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1.1.4 ข้าวเหนียวสายพันธุ์กข 2 เป็นข้าวเหนียวไม่ไวต่อช่วงแสงมีผลผลิตสูง ด้านทาน โรคใบสีส้ม โรคใบจุดสีน้ำตาล ไม่ต้านทานโรคขอบใบแห้ง โรคไหม้ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ปลูกได้ทุกภาคที่มีการชลประทาน

2.1.1.5 ข้าวเหนียวสายพันธุ์กข 6 เป็นข้าวเหนียวไวต่อช่วงแสง ให้ผลผลิตสูง และ ทนแล้ง ด้านทานโรคใบจุดสีน้ำตาล ไม่ต้านทานโรคขอบใบแห้ง โรคไหม้ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ปลูกได้ทั้งภาคเหนือตอนบนและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1.1.6 ข้าวเหนียวสายพันธุ์กข 8 เป็นข้าวเหนียวไวต่อช่วงแสง ทนแล้ง ด้านทานโรคใบจุดสีน้ำตาล ไม่ต้านทานโรคขอบใบแห้ง เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ปลูกได้ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1.2 คุณค่าทางโภชนาการ

ตารางที่ 2.1 คุณค่าทางอาหารของข้าวเหนียวที่รับประทานได้ 100 กรัม

สารอาหาร	ปริมาณ
พลังงานทั้งหมด	97
ไขมันทั้งหมด	0.2
คลอเรสเตอรอล	0
โซเดียม	5
โพแทสเซียม	10
คาร์โบไฮเดรตทั้งหมด	21.1
โปรตีน	2
ไทอามิน	1
ไนอาซิน	1
ฟอสฟอรัส	1
เหล็ก	1
วิตามินบี 6	1
แมกนีเซียม	1
ไรโบฟลาวิน	1
ซิงค์	3

ที่มา: ข้อมูลโภชนาการ (ม.ป.ป.)

2.1.3 โครงสร้างของเมล็ดข้าว

2.1.3.1 เปลือกแข็งหุ้มเมล็ดหรือกลีบ (hull) ทำหน้าที่หุ้มเมล็ดเอาไว้ภายใน มีน้ำหนักประมาณร้อยละ 20 ของน้ำหนักเมล็ดข้าว มีปริมาณเซลลูโลส (cellulose) และเฮมิเซลลูโลส (hemicellulose) ประมาณร้อยละ 68 ลิกนิน (lignin) ร้อยละ 19.2-24.5 แพนโทแซน (pantosans) ประมาณร้อยละ 15 และเถ้า (ash) ร้อยละ 13.2-29.0 (ประกอบด้วย ซิลิกา (silica) ประมาณร้อยละ 86.9-97.3 อรอนซ์, (2560)

2.1.3.2 เปลือกหุ้มผล (pericarp) เป็นเซลล์รูปแท่งห่อหุ้มรอบเมล็ด มีอยู่ด้วยกัน 6 ชั้น มีผนังเซลล์บางอยู่ชั้นนอกสุด มีองค์ประกอบทางเคมีเป็นคาร์โบไฮเดรตที่ให้โครงสร้าง เช่น เซลลูโลส เฮมิเซลลูโลส โปรตีน ไขมัน และแร่ธาตุต่างๆ

2.1.3.3 เมล็ดภายในเมล็ดประกอบด้วย 1. เปลือกหุ้มเมล็ด (tegmen หรือ seed coat) เป็นผนังเซลล์บาง รูปร่างยาวรี อุดมไปด้วยไขมัน จึงทำให้มีคุณสมบัติในการป้องกันน้ำไม่ให้เข้าสู่เนื้อเมล็ด 2. ชั้นเยื่อโปร่งใส (hyaline layer หรือ nucellus) อยู่ติดกับชั้นเปลือกหุ้มเมล็ดลักษณะโปร่งใส ประกอบด้วยสารให้สี เช่น เตียวกบในชั้นเปลือกหุ้มเมล็ด 3. ชั้นเยื่อหุ้มเมล็ด (aleurone layer) มีลักษณะเซลล์รูปสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ และมีนิวเคลียสอยู่ตรงกลาง ประกอบด้วยโปรตีน เฮมิเซลลูโลส และเซลลูโลส โดยในข้าวประกอบด้วยเซลล์ชั้นที่ 1 ถึง 7 ชั้น และ 4. คัพภะ (germ หรือ embryo) เป็นส่วนที่เรียกว่าจุกข้าวเป็นตำแหน่งรวมของส่วนที่จะงอกเป็นต้นข้าวต้นใหม่ คัพภะเป็นส่วนที่จะงอกเป็นยอดอ่อน (plumule) และส่วนที่จะงอกเป็นรากกำเนิด (radicle) ทั้งสองส่วนนี้ยึดติดกันด้วย

วรรณภา (2548) การพาสเจอไรซ์น้ำกะทิที่ใช้สำหรับหมูนข้าวเหนียวที่อุณหภูมิตั้งแต่ 25 องศาเซลเซียส ในเวลา 5 นาที สามารถทำลายจุลินทรีย์ได้ดี โดยพบจำนวนจุลินทรีย์น้อยกว่า 10 เหลือกรัม นพาทนนั้น ข้าวเหนียวหมูน ยังคงมีความมัน เพราะไขมันในน้ำกะทิไม่มีการแตกตัว และผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสไม่ต่าง จากข้าวเหนียวหมูนที่ทำเสร็จในวันทดลอง ข้าวเหนียวหมูนที่มีความมันจากน้ำกะทิ ที่ผ่านการพาสเจอไรซ์ สามารถเก็บรักษาที่อุณหภูมิห้องปกติเป็นเวลา 2 วัน การแช่เย็นที่อุณหภูมิ 5 - 10 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 14 วัน และการแช่แข็งที่อุณหภูมิ -18 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 30 วัน โดยการแช่แข็งอุณหภูมิ -18 องศาเซลเซียส เวลา 14 วันเป็นวิธีที่ดีที่สุด โดยได้ ข้าวเหนียวหมูนที่ยัง มีคุณภาพทางจุลินทรีย์และทางประสาทสัมผัสอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ และเป็นที่ยอมรับ ของผู้บริโภค

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 วัตถุดิบที่ใช้ในการทดลอง

- 3.1.1 กะทิ ตราร้อยดี
- 3.1.2 ข้าวเหนียวเขี้ยวงู
- 3.1.3 กะทิธัญพืช ตรา เทสต์ฟิต
- 3.1.4 น้ำตาลทรายขาว ตรา มิตรผล
- 3.1.5 เกลือ ตรา ประทีป
- 3.1.6 สตีเวีย (หญ้าหวาน)

3.2 สารเคมีที่ใช้ในการทดลอง

- 3.2.1 Tataric Acid
- 3.2.2 ซูคราโลส
- 3.2.3 สตีเวีย (หญ้าหวาน)
- 3.2.4 Potato Dextrose Agar (PDA)
- 3.2.5 Plate Count Agar (PCA)

3.3 เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

- 3.3.1 เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตข้าวเหนียวมูน
 - 3.3.1.1 เครื่องบดผสม ยี่ห้อ Severin รุ่น sev-3881
 - 3.3.1.2 เครื่องชั่งดิจิตอล ยี่ห้อ Valor รุ่น 1000
 - 3.3.1.3 ถ้วยตวง
 - 3.3.1.4 ชามแตนเลส
 - 3.3.1.5 ถาดแตนเลส
 - 3.3.1.6 มีด
 - 3.3.1.7 เขียง

3.3.2 เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณสมบัติทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ข้าวเหนียวมูน

- 3.3.2.1 เครื่องวัดค่าสี Spectrophotometer รุ่น CM-3500d KINOCA MINOLTA

3.3.3 เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณสมบัติทางเคมีของผลิตภัณฑ์ข้าวเหนียวมูน (A.O.A.C., 2000)

- 3.3.3.1 เครื่องอบลมร้อน
- 3.3.3.2 เครื่องวิเคราะห์ปริมาณไขมัน ด้วยวิธีการ (A.O.A.C., 2005) ประกอบด้วย

4.3 ศึกษาระยะเวลาการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ข้าวเหนียวมูน

โดยทำการวัดค่า Aw หรือค่าปริมาณน้ำที่มีในผลิตภัณฑ์ในช่วงระยะเวลา 90 วัน ระยะเวลาคือที่ระยะเวลา 1, 30, 60 และ 90 วัน ตามลำดับ ซึ่งได้ผลการศึกษา ดังนี้

จากตารางที่ 4.4 การวัดค่าปริมาณน้ำที่มีในผลิตภัณฑ์ในช่วงระยะเวลา 90 วัน พบว่าเมื่อระยะเวลาผ่านไป 60 วัน ค่าปริมาณน้ำในผลิตภัณฑ์ที่วัดได้ไม่มีความแตกต่างกัน คือ มีค่าปริมาณน้ำที่มีในผลิตภัณฑ์อยู่ที่ 0.991 เมื่อระยะเวลาการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ผ่านไปเป็นระยะเวลา 90 วัน พบว่ามีค่าปริมาณน้ำในผลิตภัณฑ์ลดลง เนื่องจากน้ำในผลิตภัณฑ์มีการระเหย ในช่วงระยะเวลาที่แช่เยือกแข็ง เนื่องจากไม่ได้ทำการเคลือบผลิตภัณฑ์ก่อนแช่เยือกแข็ง จึงทำให้ผลิตภัณฑ์สูญเสียน้ำเมื่อระยะเวลาผ่านไปช่วงเวลาหนึ่ง

จากตารางที่ 4.4 การตรวจวิเคราะห์หาปริมาณจุลินทรีย์ ยีสต์ ราของผลิตภัณฑ์ข้าวเหนียวมูน พบว่าปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด เพิ่มขึ้นเมื่อระยะเวลาการเก็บรักษาเพิ่มขึ้นยีสต์ และรา ไม่พบเมื่อระยะเวลาการเก็บรักษาเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นปริมาณที่มีความปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายของผู้บริโภค ตามเกณฑ์คุณภาพทางจุลชีววิทยาอาหารและภาชนะสัมผัสอาหาร (อาหารแช่แข็ง) กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์กระทรวงสาธารณสุข คือจะต้องมีปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมดไม่เกิน 1×10^5 CFU/g และมีปริมาณยีสต์ ราไม่เกิน 1×10^2 CFU/g

ตารางที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์คุณภาพทางกายภาพ เคมี และจุลินทรีย์

คุณภาพ	ผลิตภัณฑ์	
	ข้าวเหนียวมูน	ข้าวเหนียวมูนทอดตลาด
ทางกายภาพ		
ค่าปริมาณน้ำอิสระ	0.51± 0.01	0.55 ± 0.01
ค่าสี		
-ค่าความสว่าง (L [*])	39.89 ± 0.00	42.94 ± 0.02
-ค่าสีแดง (a [*])	25.72 ± 0.00	35.02 ± 0.01
-ค่าสีเหลือง (b [*])	26.92 ± 0.01	36.98 ± 0.01
ทางจุลินทรีย์		
จุลินทรีย์ทั้งหมด (CFU/g)		
เดือนที่ 0	< 10	< 10
เดือนที่ 1	< 10	< 10
เดือนที่ 2	< 10	< 10
เดือนที่ 3	< 10	< 10
เดือนที่ 4	< 10	< 10
ยีสต์และรา (CFU/g)		
เดือนที่ 0	< 10	< 10
เดือนที่ 1	< 10	< 10
เดือนที่ 2	< 10	< 10
เดือนที่ 3	< 10	< 10
เดือนที่ 4	< 10	< 10

หมายเหตุ : ตัวอักษรในแนวนอนต่างกัน หมายถึง ค่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p ≤ 0.05)

ns หมายถึง ค่าที่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p > 0.05)

4.1.5 ศึกษาการยอมรับของผู้บริโภค(Consumer test) ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ข้าวเหนียวมูน โดยใช้แบบสอบถาม กับผู้บริโภคทั่วไป

จากการทดสอบผู้บริโภค แสดงดังตารางที่ 4.5 พบว่าผู้บริโภคมีหญิงสูงสุดร้อยละ 67 อายุอยู่ในช่วง 15 - 24 ปี ร้อยละ 71 มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 54 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ 5000 ถึง 7500 บาทต่อเดือน ร้อยละ 44 โดยส่วนใหญ่ผู้บริโภคเคยรับประทานทุกสัปดาห์ร้อยละ 62 โดยผู้บริโภคให้การยอมรับผลิตภัณฑ์ร้อยละ 86 และจะซื้อผลิตภัณฑ์ร้อยละ 86 โดยให้ราคา 120 บาท

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการทดสอบการยอมรับของผู้บริโภค

ข้อมูล	ร้อยละ
ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริโภค	
เพศ	
ชาย	32
หญิง	68
อายุ	
น้อยกว่า 15 ปี	16
15 - 24 ปี	67
25 - 34 ปี	15
35 - 44 ปี	2
45 - 54 ปี	0
มากกว่า 54 ปี	0
การศึกษา	
ประถม	3
มัธยม	41
ปริญญาตรี	54
มากกว่าปริญญาตรี	2
อาชีพ	
นักเรียน/นักศึกษา	71
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	20
พนักงานบริษัทเอกชน	7
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	2
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	1
อื่นๆ โปรดระบุ	0
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	
น้อยกว่า 5,000 บาท	26
5,000 - 7,500 บาท	44
7,501 - 10,000 บาท	20
10,001 -15,000 บาท	8

15,001 – 20,000 บาท	2
ข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภค	
ท่านเคยรับประทานข้าวเหนียวมูนใช่หรือไม่	
ใช่	100
ไม่ใช่	-
ท่านรับประทานข้าวเหนียวมูนบ่อยแค่ไหน	
ทุกวัน	-
วันเว้นวัน	-
ทุกสัปดาห์	52
ทุก 2 สัปดาห์	27
ทุกเดือน	21
ท่านรับประทานข้าวเหนียวมูน เพราะอะไร (ตอบได้มากกว่า1ข้อ)	
รสชาติ	63
ราคา	44
ประโยชน์	17
ข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์	
ผลิตภัณฑ์ข้าวเหนียวมูนเพื่อสุขภาพเป็นที่ยอมรับของท่านหรือไม่	
ยอมรับ	86
ไม่ยอมรับ	14
ผลิตภัณฑ์ข้าวเหนียวมูนเพื่อสุขภาพวางจำหน่ายท่านคาดว่าจะซื้อ	
ผลิตภัณฑ์นี้หรือไม่	
ซื้อ	86
ไม่ซื้อ	2
ไม่แน่ใจ	12
ราคาที่เหมาะสมของผลิตภัณฑ์ข้าวเหนียวมูนเพื่อสุขภาพ ซึ่งมีจำนวน 100 กรัม/กล่อง	
100 บาท	37
120 บาท	52
140 บาท	9
160 บาท	2

5.4 ศึกษาการยอมรับของผู้บริโภค(Consumer test) ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ข้าวเหนียวมูน โดยใช้แบบสอบถาม กับผู้บริโภคทั่วไป

จากการทดสอบผู้บริโภค แสดงดังตารางที่ 4.5 พบว่าผู้บริโภคมีหญิงสูงสุดร้อยละ 67 อายุอยู่ในช่วง 15 - 24 ปี ร้อยละ 71 มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 54 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ 5000 ถึง 7500 บาทต่อเดือน ร้อยละ 44 โดยส่วนใหญ่ผู้บริโภคเคยรับประทานทุกสัปดาห์ร้อยละ 62 โดยผู้บริโภคให้การยอมรับผลิตภัณฑ์ร้อยละ 86 และจะซื้อผลิตภัณฑ์ร้อยละ 86 โดยให้ราคา 120 บาท

บรรณานุกรม

กรมการข้าว. (2559) สายพันธุ์ข้าวเหนียว. ข้อมูลรับรองพันธุ์ข้าว

ข้อมูลโภชนาการ (ม.ป.ป.) พลังงานและสารอาหารจากข้าวเหนียวสุก. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
<https://www.calforlife.com/th/calories/rice-white-glutinous-cooked>

นฤมล เปียชื่อ, ศศิธร ยะไชยศรี และ อิดารัตน์ แสนพรม. (2556) การพัฒนาตำรับมาตรฐานข้าวเหนียวสังขยาจากกาพย์เห่ชมเครื่องคาว - หวาน ในสมัยรัตนโกสินทร์สู่การเป็นนมไทยเพื่อสุขภาพ. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 5, 7-13.

นิรนาม. ม.ป.ป. ส่วนประกอบของเมล็ดข้าว. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก:
<http://www.heart.kku.ac.th> (วันที่สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2567)

พัตตา เศรษฐากา. (2560) ข้าวเหนียว พืชอุตสาหกรรมเฉพาะถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. วารสารแก่นเกษตร 45 ฉบับพิเศษ 1. หน้า 1,464 – 1496

อรอนงค์ นัยวิกุล. (2560). โครงสร้างของเมล็ดข้าว. หนังสือ ข้าว : วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

อุสนา แวกาจิ, ครีมา นาคบรรพ์, วัสดา สำนักพงษ์, พนิดา สำนักพงศ์ และพรชัย พุทธรักษ์. (2566). ผลของการลดปริมาณน้ำตาลในผลิตภัณฑ์ขนมไทย. วารสารการประชุมวิชาการระดับชาติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเครือข่ายภาคใต้ครั้งที่ 8 และ การประชุมวิชาการระดับนานาชาติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเครือข่ายภาคใต้ครั้งที่ 1 , 977 - 986

ภาคผนวก

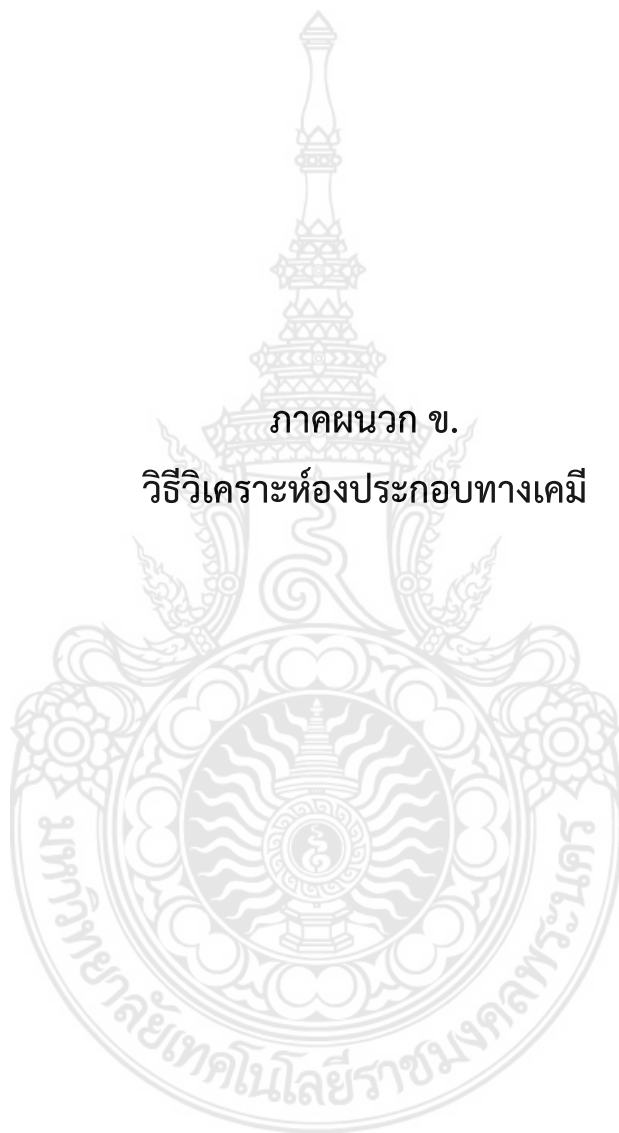

ภาคผนวก ก.

ขั้นตอนการทำข้าวเหนียวมูนเพื่อสุขภาพ

ภาคผนวก ข.
วิธีวิเคราะห์ห้องประกอบทางเคมี

การวิเคราะห์ปริมาณความชื้น (Determination of moisture content)

วิธีวิเคราะห์

1. อบจนหาความชื้นอะลูมิเนียมพร้อมด้วยฝาปิดในตู้อบลมร้อน(Hot air oven) ที่อุณหภูมิ 100-105 องศาเซลเซียส ประมาณ 30 นาที ทำให้เย็นในเดสิคเคเตอร์ที่อุณหภูมิห้อง ชั่งน้ำหนักงานและฝาปิด ให้น้ำหนักที่แน่นอน

2. ชั่งน้ำหนักตัวอย่างให้น้ำหนักที่แน่นอนใส่ในงานอะลูมิเนียม ประมาณ 2 กรัม นำกลับไปอบในตู้อบลมร้อน ที่อุณหภูมิ 100-105 องศาเซลเซียส นานประมาณ 5 ชั่วโมง โดยเปิดฝาอะลูมิเนียมเล็กน้อย จากนั้นปิดฝาแล้วนำไปทิ้งให้เย็นในเดสิคเคเตอร์ที่อุณหภูมิห้อง ชั่งน้ำหนักงานและฝาปิดให้น้ำหนักที่แน่นอนทำการอบซ้ำครั้งละ 30 นาที และชั่งน้ำหนักจนกว่าจะได้น้ำหนักที่แตกต่างกันไม่ควรเกิน 2 มิลลิกรัม คำนวณปริมาณร้อยละของความชื้นของตัวอย่างอาหาร

สูตรคำนวณ

$$\text{ปริมาณความชื้น (ร้อยละ)} = \frac{100 (W_1 - W_2)}{W_1 - W_2}$$

เมื่อ	W	คือ น้ำหนักของงานอะลูมิเนียมพร้อมฝาปิด (กรัม)
	W ₁	คือ น้ำหนักของงานอะลูมิเนียมพร้อมฝาปิดและตัวอย่างก่อนอบ (กรัม)
	W ₂	คือ น้ำหนักของงานอะลูมิเนียมพร้อมฝาปิดและตัวอย่างหลังอบ (กรัม)

การคำนวณ

$$\text{ร้อยละ N} = \frac{14 \times (V_1 - V_2) \times \text{normality of HCL (mol/L)} \times 100}{\text{น้ำหนักตัวอย่าง} \times 1000}$$

เมื่อ V_1 คือ ปริมาตรของกรดไฮโดรคลอริกที่ไทเทรตตัวอย่าง
 V_2 คือ ปริมาตรของกรดไฮโดรคลอริกที่ไทเทรต blank

$$\text{ร้อยละ Protein} = \text{ร้อยละ N} \times \text{ตัวแฟกเตอร์ (F)}$$

เมื่อ F คือ conversion factor ซึ่งเป็นค่าคงที่เฉพาะของแหล่งโปรตีน
 (โปรตีนในอาหารทั่วไปเท่ากับ 6.25)

$$14 \times (V_1 - V_2) \times \text{Normality of HCL (mol/L)} \times 100$$

แฟกเตอร์ที่ใช้คำนวณหาปริมาณโปรตีนสำหรับอาหารชนิดต่างๆ

อาหาร	แฟกเตอร์
ธัญพืช	
- แป้งสาลีจากข้าวทังเมล็ด	5.83
- ข้าวเจ้าและผลิตภัณฑ์	5.95
- ข้าวไรน์และผลิตภัณฑ์	5.83
- ข้าวบาร์เลย์และผลิตภัณฑ์	5.83
นัทและพืชเมล็ด	
- ถั่วเหลืองและผลิตภัณฑ์	5.71
- มะพร้าว	5.30
- เมล็ดงา ทานตะวัน คำฝอย และอื่นๆ	5.30
- นมและผลิตภัณฑ์	6.38
อาหารอื่นๆ	6.25

ที่มา : FAO (1986)

การวิเคราะห์หาปริมาณเถ้า (Determination of ash)

วิธีวิเคราะห์

1. เผาถ้วยกระเบื้องเคลือบในเตาเผาที่อุณหภูมิ 500–550 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 3 ชั่วโมง ปิดสวิทช์เตาเผาแล้วรอประมาณ 30–45 นาที เพื่อให้อุณหภูมิภายในเตาเผาตกลงก่อน แล้วนำออกจากเตาเผาใส่ในโถดูดความชื้น ปล่อยให้เย็นแล้วชั่งน้ำหนักคงที่
2. เผาซ้ำอีกประมาณ 30 นาที และทำซ้ำข้อ 1 จนผลต่างของน้ำหนักคงที่
3. ชั่งตัวอย่างประมาณ 2 กรัม ในถ้วยกระเบื้องเคลือบ (porcelain crucible) ที่เผาและชั่งน้ำหนักแน่นอน
4. นำตัวอย่างไปเผาบน hot plate (เผาในตู้ hood) จนเปลวไฟหมดควันเพื่อเผาส่วนที่เป็นสารประกอบอินทรีย์ออกไป
5. หลังจากนั้นนำตัวอย่างไปเผาในเตาเผา (muffle furnace) ที่อุณหภูมิ 500 – 550 องศาเซลเซียส นานประมาณ 4 - 5 ชั่วโมง จนกระทั่งได้เถ้าสีขาวหรือสีเทาอ่อน นำออกจากตู้เผาใส่ใน เติลิกเคเตอร์ ปล่อยให้เย็นที่อุณหภูมิห้องแล้วชั่งน้ำหนัก เผาตัวอย่างซ้ำนาน 30 นาที จนได้น้ำหนัก ที่คงที่ (น้ำหนักต่างกันไม่เกิน 0.001 กรัม)

สูตรคำนวณ

$$\text{ปริมาณเถ้า (ร้อยละ)} = \frac{100 (W_2 - W)}{W_1 - W}$$

เมื่อ	W	คือ	น้ำหนักของถ้วยกระเบื้องเคลือบ (กรัม)
	W ₁	คือ	น้ำหนักของถ้วยกระเบื้องเคลือบและตัวอย่างก่อนเผา (กรัม)
	W ₂	คือ	น้ำหนักของถ้วยกระเบื้องเคลือบและตัวอย่างหลังเผา (กรัม)

การวิเคราะห์ปริมาณคาร์โบไฮเดรตทั้งหมด
(Determination of Carbohydrates)

วิธีหาปริมาณคาร์โบไฮเดรตทั้งหมด

คำนวณหาโดยใช้ความแตกต่างของน้ำหนักตัวอย่างแห้ง และปริมาณองค์ประกอบอื่นๆ
ปริมาณคาร์โบไฮเดรต = $100 - (\text{ร้อยละโปรตีน} + \text{ร้อยละไขมัน} + \text{ร้อยละเถ้า} + \text{ร้อยละความชื้น} + \text{ร้อยละเส้นใยหยาบ})$

ภาคผนวก ข.

ประวัติคณะผู้วิจัย

- โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพซึ่งชนนในการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร	ผู้ร่วมวิจัย โครงการวิจัย	2558
- โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพเนื้อขนนตกเกรดในการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป (ปี 2)	ผู้ร่วมวิจัย โครงการวิจัย	2559
- โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพซึ่งชนนในการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร(ปี 2)	ผู้ร่วมวิจัย โครงการวิจัย	2559

7.5 งานวิจัยที่กำลังทำ : ชื่อข้อเสนอการวิจัย แหล่งทุน และสถานภาพในการทำวิจัยว่าได้ทำการวิจัยคล้วแล้วประมาณร้อยละเท่าใด

.....

